# Skolbiblioteksplan

## Avseende läsåret 2026/2027

Typ av styrdokument: Plan
Beslutande instans: BUN
Datum för beslut: 2026-11-24
Diarienummer: 2026.311

Gäller för: Barn- och ungdomsförvaltningens skolbiblioteksverksamhet
Giltighetstid: Läsåret 2026/2027
Revideras senast: 2027-09-30
Dokumentansvarig: Verksamhetsutvecklare

# Innehåll


**1. Inledning ..... 4**

**2. Syfte ..... 4**

**3. De kommunala skolbibliotekens uppdrag ..... 5**

**4. Bibliotekens organisation, uppdrag och ansvarsfördelning ..... 6**

4.1. Organisation av skolbiblioteken ..... 6

4.2. Skolbibliotekens uppdrag i enlighet med de strategiska utvecklingsområdena för biblioteken i Alingsås kommun ..... 7

4.2.1 Uppdrag och utvecklingsområden för läsfrämjande ..... 7

4.2.2 Uppdrag och utvecklingsområde för vidgat deltagande ..... 8

4.2.3 Uppdrag och utvecklingsområde inom digitalisering ..... 9

4.3. Ansvarsfördelning ..... 9

4.3.1 Huvudmannens ansvar ..... 9

4.3.2 Rektors ansvar ..... 10

4.3.3 Skolbibliotekariens ansvar ..... 11

**5. Ekonomi ..... 11**

**6. Uppföljning av skolbiblioteken ..... 11**

6.1. Innehåll i uppföljningen ..... 11

6.1.1 Lokaler, bemanning och bestånd ..... 11

6.1.2 Pedagogisk funktion och samarbete ..... 11

6.1.3 Tillgänglighet, nyttjande och elev/lärarinflytande ..... 12

6.1.4 Utvärdering och framåtsyftande planering ..... 12

**7. Uppföljning och revidering av skolbiblioteksplanen ..... 12**

# 1. Inledning

Berättandet och det skrivna ordet är grunden i den mänskliga kulturen. Litteraturen och skriften erbjuder möten där människan kan förmedla sina innersta tankar och föra vidare erfarenheter och betraktelser över generationer och kontinenter. Att behärska språket och kunna ta del av litteratur innebär att ha en egen röst och att kunna lyssna till andras röster. Läsning är inte bara en teknisk färdighet; det är en demokratisk rättighet och som sådan möjliggör den en personlig frigörelse.

Att läsa är en av den moderna människans mest krävande färdigheter och måste som sådan läras, tränas och underhållas.

Idag lever vi i ett komplext medielandskap där information och desinformation flätas samman. Den digitala utvecklingen ger fantastiska möjligheter till kunskapssökande, men den ställer också höga krav på individens förmåga att tolka, värdera och analysera. En välutvecklad och likvärdig skolbiblioteksverksamhet är därför en viktig förutsättning för både digital kompetens och en välutvecklad läskunnighet.

# 2. Syfte

Barn- och ungdomsnämndens skolbiblioteksplan syftar till att i enlighet med skollagen (2010:800) precisera hur ändamålet med skolbiblioteksverksamheten ska uppnås. Planen tydliggör även hur den strategiska och operativa organisationen och ansvarsfördelningen för att nå ändamålen ser ut.

I Alingsås kommun beskrivs den samlade biblioteksverksamheten i en gemensam och övergripande biblioteksplan. Planen omfattar såväl folkbibliotek som skolbibliotek och utgör därmed kommunens samlade styrdokument för biblioteksverksamheten. Genom en samlad plan skapas förutsättningar för helhetssyn, samordning och långsiktig utveckling av kommunens samlade biblioteksverksamhet.

Alingsås kommuns övergripande biblioteksplan gäller för perioden 2027–2030 och syftar till att tydliggöra den strategiska inriktningen för den kommunala biblioteksverksamheten. Den anger tre prioriterade utvecklingsområden, med tillhörande förflyttningar, som ska vägleda bibliotekens utvecklingsarbete under planperioden.

Med utgångspunkt i kommunens övergripande biblioteksplan upprättar och beslutar ansvariga nämnder om separata årliga skolbiblioteksplaner och handlingsplan för folkbiblioteket.

# 3. De kommunala skolbibliotekens uppdrag

Skolbibliotekens uppdrag vilar på skollagen (2010:800), relevanta bestämmelser i bibliotekslagen (2013:801) samt läroplanerna. Regelverken kompletterar varandra och tydliggör skolbibliotekets pedagogiska, läsfrämjande och demokratiska uppdrag.

Bibliotekslagen § 2 beskriver ändamålet med biblioteken inom det allmänna biblioteksväsendet: Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Den 1 juli 2025 trädde ändringar i skollagen avseende skolbibliotek i kraft. Ändringarna syftar till att tydliggöra bestämmelserna om elevers tillgång till skolbibliotek och att reglera tillgången till ändamålsenliga skolbibliotek inom skolväsendet.

Huvudmannen skall beskriva och precisera arbetet med att uppfylla lagens ändamål för skolbibliotek i en skolbiblioteksplan.

Med skolbibliotek avses, enligt skollagen, en samlad, gemensam och ordnad verksamhet med ett allsidigt och målgruppsanpassat utbud av analoga och digitala medier som ställs till lärares och elevers förfogande för att användas som en resurs i undervisningen.

Utöver de ändamål som anges i bibliotekslagen (2013:801) 2 § ska skolbiblioteken främja elevers läsande samt deras medie- och informationskunnighet. Huvudmannen ska i sin biblioteksplan beskriva hur dessa ändamål ska uppnås.

Skolbiblioteken ska vara bemannade, i första hand med personal med utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap och i andra hand med personal med annan relevant högskoleutbildning.[1] Bemanningen ska vara av sådan omfattning att verksamhetens ändamål kan uppnås.

Enligt gällande läroplaner för grundskolan (Lgr22) och anpassad grundskola (Lgra22) ansvarar rektor för att utbildningen organiseras så att eleverna ges förutsättningar att nå utbildningens mål.

Av läroplanerna framgår att alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek samt ges förutsättningar att använda det. Vidare anges att skolbibliotekets verksamhet ska användas

[1] I denna skolbiblioteksplan benämns de personer som utgör skolbibliotekets bemanning och som har ansvar för genomförandet av skolbiblioteksverksamheten på skolenheterna som skolbibliotekarier.

som en del av undervisningen i syfte att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

# 4. Bibliotekens organisation, uppdrag och ansvarsfördelning

Alingsås kommuns biblioteksverksamhet omfattar såväl folkbibliotek som skolbibliotek vid kommunens grundskolor, anpassade grundskolor och gymnasieskolan och den anpassade gymnasieskolan vid Alströmergymnasiet. Folkbiblioteket och gymnasiebiblioteket tillhör organisatoriskt kultur- och utbildningsnämnden, medan skolbiblioteken inom grundskolan lyder under barn- och ungdomsnämnden.

## 4.1. Organisation av skolbiblioteken

Bestämmelserna i skollagen (2010:800) innebär att elever i skolan ska ha tillgång till skolbibliotek på den egna skolenheten. Om verksamheten tillhandahålls på annan plats ska huvudmannen i skolbiblioteksplanen redogöra för hur tillgången säkerställs, hur verksamheten organiseras för att uppnå sitt syfte samt ange de särskilda skäl som ligger till grund för detta. Sådana skäl kan exempelvis vara att flera skolenheter delar skolbibliotek eller att verksamheten bedrivs i integrerade lokaler tillsammans med ett folkbibliotek.

I Alingsås kommun organiseras skolbiblioteksverksamheten som följande:

På varje skolenhet finns ett skolbibliotek.

På följande skolenheter anordnas tillgången till skolbibliotek på annat sätt:

- Noltorpsskolans två grundskoleenheter och anpassade grundskola nyttjar ett gemensamt skolbibliotek
- Nolhagaskolan och Nolhagaskolans anpassade grundskola nyttjar ett gemensamt skolbibliotek

**Särskilda skäl:** Skolenheterna ovan är lokalmässigt integrerade och det bedöms vara mest ändamålsenligt i syfte att uppnå skollagens syfte och ändamål för skolbiblioteken att de skolor som består av flera skolenheter nyttjar samma skolbibliotek. Mediebeståndet och de aktiviteter som anordnas anpassas efter skolenheternas elevgruppers olika behov.

- På Sollebrunns båda skolenheter tillhandahålls skolbibliotek genom samverkan med folkbiblioteket. Samverkan regleras genom en skriftlig överenskommelse.

**Särskilda skäl:** I samma lokaler som Sollebrunns båda skolenheter finns Sollebrunns bibliotek, en filial till huvudbiblioteket i Alingsås. Sollebrunns bibliotek och Sollebrunns skola

har en tradition av samverkan och skolan har därför inget eget skolbibliotek. Det bedöms som mest ändamålsenligt att skolbibliotek tillhandahålls genom fortsatt samverkan.

- På Ingaredsskolan tillhandahålls skolbibliotek genom samverkan med folkbiblioteket. Samverkan regleras genom en skriftlig överenskommelse.

**Särskilda skäl:** Under tiden som Ingareds skolas högstadiedel byggs nyttjas den biblioteksfilial som finns i Ingared även som skolbibliotek. Från och med höstterminen 2027 kommer skolenheterna Ingaredsskolan F-6 och Ingaredsskolan 7-9 att nyttja ett gemensamt skolbibliotek beläget i 7-9-enhetens byggnad.

## 4.2. Skolbibliotekens uppdrag i enlighet med de strategiska utvecklingsområdena för biblioteken i Alingsås kommun

Folk- och skolbiblioteken kommer under perioden 2027 till 2030 fokusera på tre strategiska utvecklingsområden med tillhörande förflyttningar till varje utvecklingsområde. Dessa tar sin utgångspunkt i uppdragen i bibliotekslagen och skollagen men följer också några av de strategiska utvecklingsområdena som återfinns i den regionala biblioteksplanen för Västra Götalandsregionen 2024–2027.

De tre områdena är:

- läsfrämjande
- vidgat deltagande
- digitalisering

De strategiska utvecklingsområdena är gemensamma för både folkbiblioteket och skolbiblioteken och förutsätter god samverkan mellan biblioteken i kommunen.

### 4.2.1 Uppdrag och utvecklingsområden för läsfrämjande

Enligt de nationella målen för litteratur- och läsfrämjande ska alla, oavsett bakgrund och förutsättningar, ges möjlighet att utveckla god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. Regeringens lässtrategi Sverige – Ett läsande land. En lässtrategi för Sverige 2026–2031 betonar vikten av ett långsiktigt och samordnat arbete för att stärka läsförmåga, läsintresse och tillgång till litteratur i hela samhället.

*Uppdrag*

- Skolbiblioteket främjar elevernas läsande i undervisningen och på fritiden. Skolbiblioteket arbetar för ökad läsmotivation och en breddning av elevernas läsrepertoar. Skolbibliotekarien samverkar tillsammans med skolans övriga personal för en stärkt läskultur.

- Skolbiblioteket arbetar för att stödja elevernas läsande, läsförståelse, språkutveckling och kreativa uttryck, med varierad litteratur och aktiviteter som stimulerar läslust. Genom ett medvetet arbete med medieplanering hålls skolbibliotekets utbud allsidigt och målgruppsanpassat.
- Skolbiblioteket främjar alla elevers utveckling av det svenska språket. Skolbiblioteket värnar om de nationella minoritetsspråken samt flerspråkighet som en resurs för lärande och källa till identitetsskapande.

*Huvudmannens utvecklingsområden*

Under läsåret 2026/2027 kommer följande aktiviteter att genomföras av huvudman i syfte att utveckla det läsfrämjande arbetet i skolbiblioteken.

- Påbörja arbetet med en kommungemensam strategi för utökat läsande i kommunens grundskolor med särskilt fokus på skolbibliotekens roll, samverkan och integrering.
- Utreda och initiera etablerandet av en central bokdepå för grupp- och klassuppsättningar samt för minoritets- och mångspråk.

### 4.2.2 Uppdrag och utvecklingsområde för vidgat deltagande

Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteken vara en mötesplats för alla och bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom kunskapsförmedling, kultur och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska nå och angå alla invånare och ge människor med olika förutsättningar likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap. Vidgat deltagande handlar om att ge alla människor möjlighet att ta del av och själva delta i kultur- och samhällsliv.

Bibliotekslagen betonar särskilt fyra prioriterade målgrupper: personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer med annat modersmål än svenska samt barn och unga. Biblioteken ska arbeta för att undanröja hinder och skapa verksamheter som är inkluderande och tillgängliga för dessa grupper.

*Uppdrag*

- Skolbiblioteket är en trygg, tillgänglig och inkluderande lärmiljö som är till för alla
- Genom att sänka trösklar till kunskap, kultur och information bidrar biblioteket till ökad delaktighet i utbildningen samt stärker elevernas möjligheter att delta i det demokratiska samtalet.
- Verksamheten beaktar och anpassas efter elevernas olika behov, inklusive prioriterade målgrupper såsom elever i anpassade skolformer, elever med annat modersmål eller elever med särskilda behov.

*Huvudmannens utvecklingsområden*

Under läsåret 2026/2027 kommer följande aktiviteter att genomföras av huvudman i syfte att vidga deltagandet i skolbiblioteksverksamheten.

- Utveckla riktlinjer för ändamålsenliga biblioteksrum.
- Utveckla riktlinjer för bemanningsgrad och bemannat öppethållande.
- Utveckla förslag kring rastaktiviteter knutna till skolornas bibliotek.

### 4.2.3 Uppdrag och utvecklingsområde inom digitalisering

Digitalisering är en central del av bibliotekens uppdrag, både i skolbibliotek och folkbibliotek. För ett inkluderande och demokratiskt samhälle krävs tillgång till information. Biblioteken ska arbeta med medie- och informationskunnighet (MIK) för att invånarna ska utveckla digital kompetens och förmåga att söka, värdera, hantera och använda information, det vill säga utveckla förmågan till källkritik och källtillit.

*Uppdrag*

- Skolbiblioteket främjar medie- och informationskunnighet (MIK) i alla årskurser. Skolbibliotekarien och lärare i alla ämnen samverkar för att medie- och informationskunnighet systematiskt integreras i undervisningen.
- Skolbiblioteket utgör ett stöd för pedagogisk personal i arbetet med MIK.
- Skolbiblioteken använder ändamålsenliga systemstöd vilka utgör en förutsättning för att arbete med digitalisering och MIK ska kunna bedrivas likvärdigt och med hög kvalitet.

*Utvecklingsområden*

Under läsåret 2026/2027 kommer följande aktiviteter att genomföras i syfte att utveckla arbetet med digitaliseringen och MIK i skolbiblioteken.

- Inleda införandet av centralt bibliotekssystem. Arbetet kommer att fortgå även under läsåret 2027/2028.
- Utveckla en introduktion och guide för rektorer och skolbibliotekarier gällande vad medie- och informationskunnighet är samt hur detta kan integreras i olika ämnen i samverkan med skolbiblioteket.
- Se över kommunens digitala resurser för skönlitteratur, facklitteratur samt tillgång till databaser för film och musik.

## 4.3. Ansvarsfördelning

Huvudmannen i form av barn- och ungdomsnämnden ansvarar ytterst för att alla elever har tillgång till ett skolbibliotek. Ansvaret för nedanstående är fördelat till barn- och ungdomsförvaltningens administrativa avdelning och förvaltningens verksamhetsutvecklare.

### 4.3.1 Huvudmannens ansvar

- Huvudmannen ansvarar för att säkerställa att alla skolor har en biblioteksverksamhet som följer rådande lagar och styrdokument. Kvaliteten på verksamheten följs upp inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

- Huvudmannen ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler för skolbiblioteken på samtliga skolor.
- Huvudmannen ansvarar för att det finns ett gemensamt bibliotekssystem för skolbiblioteken och är systemförvaltare.
- Huvudmannen ansvarar för att leda den övergripande skolbiblioteksutvecklingen på förvaltningsnivå samt ser till att den överensstämmer med förvaltningens övriga inriktningar och kvalitetsarbete. Som stöd i detta arbete finns en skolbibliotekssamordnare med central placering på barn- och ungdomsförvaltningens administrativa avdelning.
- Huvudmannen ansvarar för att stödja rektorer i deras arbete med att leda och organisera samt utveckla biblioteksverksamheten inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.
- Huvudmannen ansvarar för att utveckla och leda nätverk och fortbildning för skolbibliotekarierna i kommunen.
- Huvudmannen ansvarar för att utveckla och samordna skolformsgemensamma resurser som till exempel en bokdepå för grupp- och klassuppsättningar och mångspråksbibliotek.

### 4.3.2 Rektors ansvar

- Rektor ansvarar enligt läroplanerna för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ett skolbibliotek och att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.
- Rektor ansvarar för att skolbiblioteken bemannas och hålls öppna i sådan utsträckning att ändamålen med skolbibliotek enligt skollagen uppnås.
- Rektor ansvarar för att, som anställande chef, sträva efter att för skolbiblioteksverksamheten anställa personal som i första hand har en examen från en högskoleutbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap eller i andra hand en examen från en annan relevant högskoleutbildning (i enlighet med skollagen 2010:800).
- Rektor ansvarar för att bibliotekets verksamhet ingår den gemensamma planeringen för skolenhetens arbete och följs upp inom ramen för enhetens systematiska kvalitetsarbete.
- Rektor ansvarar för att se till att bibliotekets verksamhet kommer alla elever till del samt integreras i den pedagogiska verksamheten.
- Rektor ansvarar för att ge förutsättningar för skolbibliotekarier att regelbundet samplanera med övriga pedagoger.
- Rektor ansvarar för att avsätta tid för skolbibliotekarien att delta på skolbibliotekariernas gemensamma möten vilka anordnas av barn- och ungdomsförvaltningen.

### 4.3.3 Skolbibliotekariens ansvar

- Skolbibliotekarien ansvarar för att i samverkan med rektor och övrig personal utveckla och följa upp skolbiblioteket inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete.
- Skolbibliotekarien ansvarar för att samverka med lärare och annan personal för att integrera skolbiblioteket i skolans pedagogiska verksamhet.
- Skolbibliotekarien ansvarar för att delta aktivt på skolbibliotekariernas gemensamma möten vilka anordnas av barn- och ungdomsförvaltningen.

# 5. Ekonomi

Resurser för bemanning av skolbiblioteken, medieinköp och andra förbrukningsmaterial ges till varje skolenhet i form av del av elevpengen.

Resurser för medieinköp kan också i förekommande fall fördelas utifrån statsbidrag eller i form av särskilda satsningar.

# 6. Uppföljning av skolbiblioteken

Skolbiblioteken behöver utvärderas regelbundet och långsiktigt för att hålla en hög kvalitet. Eftersom biblioteket bidrar till elevernas lärande utgör uppföljningen en naturlig del av skolans kontinuerliga kvalitetsarbete. Uppföljningen dokumenteras i skolornas årliga verksamhetsuppföljningar.

## 6.1. Innehåll i uppföljningen

### 6.1.1 Lokaler, bemanning och bestånd

Rektor och skolbibliotekarie planerar för och följer upp lokalförhållanden, bemanningsgrad, och beståndsutveckling i förhållande till de ekonomiska resurserna.

### 6.1.2 Pedagogisk funktion och samarbete

Rektor, skolbibliotekarie och lärare planerar för och följer upp hur skolbiblioteket integreras i skolans övriga pedagogiska verksamhet och vilka förutsättningar som finns eller behöver utvecklas för detta.

### 6.1.3 Tillgänglighet, nyttjande och elev/lärarinflytande

Rektor och skolbibliotekarie planerar för och följer upp bibliotekets fysiska tillgänglighet men också gällande öppettider. Bibliotekets nyttjande av elever och lärare utvärderas och följs upp.

### 6.1.4 Utvärdering och framåtsyftande planering

Resultatet av den årliga utvärderingen rapporteras i delar till huvudmannen samt ingår i skolans egna verksamhetsuppföljning. Skolan reviderar även sin planering för skolbiblioteket i enlighet med de förutsättningar som finns och de behov som framkommit i utvärderingen.

# 7. Uppföljning och revidering av skolbiblioteksplanen

Med utgångspunkt i det systematiska kvalitetsarbetet och andra uppföljningar av skolbiblioteksverksamheten inom barn- och ungdomsnämndens verksamhet revideras denna plan årligen.

I samband med att Alingsås kommuns övergripande biblioteksplan revideras genomförs en större genomgång där även de strategiska utvecklingsområdena för Alingsås kommuns biblioteksverksamhet kan förändras.